

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERISTETI

“INNOVATSION TA’LIM”

KAFEDRASI

Qo‘lyozma huquqida
UDK: 371: 657.02:6.01

SADIKOVA KOMOLA ABDUVOHID QIZI

**«MOLIYAVIY HISOBOT XALQARO STANDARTLARINI
TA’LIM TIZIMIDA INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA
O’QITISH METODLARI (PROFESSIONAL TA’LIM MISOLIDA)»**

**70112401 – Professional ta’lim nazariyasi va metodikasi(iqtisodiyot)
mutaxassisligi bo‘yicha**

magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan

D I S S Y E R T A S I Y A

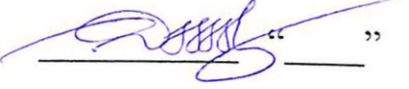
**Ilmiy rahbar:
PHD. H.A. Saidakbarov**

TOSHKENT – 2023

Magistrlik dissertatsiya ishi "Innovatsion ta'lim" kafedrasida dastlabki himoyadan o'tgan.

35 -sonli bayonnoma « 28 » 04 2023 yil

Kafedra mudiri: **Xakimova M.F.** " " 29.05.2023
imzo sana

Ilmiy rahbar: **Saidakbarov H.A.** " " 29.05.2023
imzo sana

Talaba: **Sadikova K.A.** " " 29.05.2023
imzo sana

Dissertatsiya "Raqamli iqtisodiyot" fakultetida 2023 yil
" 29 " 05 № 5 raqami bilan ro'yxatga olingan.

ANNOTASIYA

O'zbekiston Respublikasi professional ta'lim tizimiga moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarini joriy qilish hozirgi ta'lim tizimidagi dolzarb mavzulardan biridir. Shuning uchun tadqiqot davomida ushbu mavzu doirasida atroflicha ish olib borildi. Tadqiqot mavzusiga oid mahalliy va xorijiy olimlar qarashlari, ilmiy maqolalari, turli xil tadqiqot ishlari, hamda mavzuga oid mahalliy me'yoriy xujjatlarni o'rganib chiqib, adabiyotlar sharhi tayyorlandi. Ta'lim tizimiga MHXSlarni qo'llash bo'yicha tayyorlangan moliyaviy hisobotning imkoniyatlari, tayyorgarlik ishlari, MHXSGa muvofiq moliyaviy hisobot tuzish yo'llari va uni amalda qo'llash ko'rsatib berilgan.

O'tgan yillarda mamlakatimizda moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida hisobotlarni shakllantirish va ta'lim tizimiga tadbiq etishning normativ - huquqiy va uslubiy bazasi shakllantirildi, shuningdek, MHXS asosida ish olib boradigan kadrlar salohiyatini oshirish, ularni o'qitish va qayta tayyorlash, xalqaro konsultantlarni jalb qilish, xalqaro standartlarni o'zbek tiliga tarjima qilish, joriy etildi, bu esa professional ta'lim tizimida yangi metodni ta'minlashga imkon yaratmoqda.

Ilmiy ishni yanada yaxshiroq yoritib berish uchun O'zbekiston Respublikasi Prezident huzuridagi Davlat boshqaruv akademiyasi bilan hamkorlikda ilmiy va amaliy asoslangan xulosa, taklif va tavsiyalar ishlab chiqdik.

Kalit so'zlar: MHXS, normativ-huquqiy va uslubiy baza, OTM, professional ta'lim, hisobot tuzish

SUMMARY

The introduction of international standards of financial reporting into the professional education system of the Republic of Uzbekistan is one of the current topics in the current education system. Therefore, during the research, detailed work was carried out within this topic. A literature review was prepared after studying the views of local and foreign scientists, scientific articles, various research works, and local normative documents related to the topic of research. The educational system has been shown the possibilities of the financial report prepared on the basis of the accounting standards, preparatory work, the ways of drawing up a financial report in accordance with the accounting system and its practical application.

In recent years, the normative, legal and methodological basis for the formation of reports based on the international standards of financial reporting and their application to the educational system has been formed in our country, as well as the improvement of the competence of personnel working on the basis of the Financial Reporting Standards, their training and retraining, the involvement of international consultants, the translation of international standards into O'zbek. was introduced, which makes it possible to provide a new method in the system of professional education.

In order to better illuminate the scientific work, we have developed scientific and practical conclusions, suggestions and recommendations in cooperation with the Academy of State Management under the President of the Republic of Uzbekistan.

Key words: *IFRS, normative-legal and methodological base, higher educational institutions, professional education, reporting.*

MUNDARIJA

Annotasiya	3
Mundarija	5
Keltirilgan jadvallar ro'yxati	7
Keltirilgan rasmlar ro'yxati	7
IBOB. KIRISH	8
1.1. Dissertasiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi	8
1.2. Tadqiqot maqsadi va vazifalari	9
1.3. Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari	10
1.4. Tadqiqot ob'ekti va predmeti	10
1.5. Tadqiqot natijalarining ilmiy yangiligi	11
1.6. Dissertasiya tarkibining qisqacha tavsifi	11
II BOB. ADABIYOTLAR SHARHI	12
2.1. Kirish	12
2.2. Mavzuga oid mahalliy me'yoriy-huquqiy hujjatlar sharhi	14
2.3. Xulosa	15
III BOB. TADQIQOT METODOLOGIYASI	16
3.1. Tadqiqot dizayni	16
3.2. Ma'lumotlarni to'plash jarayoni	16
3.3. Tahlil uchun qo'llaniladigan usullar	16
3.4. Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar	17
IV BOB. TAHLIL VA NATIJALAR	19
4.1. Professional ta'lim tizimiga moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarini taqdim qilish	19
4.2. Moliyaviy hisob xalqaro standartlarini ta'lim tizimida innovatsion asosda qo'llash usullari	37
4.3. MHXSni professional ta'limda joriy qilinishda moliyaviy hisobot transformatsiyasining ahamiyati	51
V BOB. XULOSA	61

5.1. Tadqiqot savoliga tegishli natijalarning qisqacha ifodasi	61
5.2. Tadqiqotning asosiy taklif va tavsiyalari	64
5.3. Tadqiqot cheklovlari va kelgusi tadqiqotlar uchun taklif va tavsiyalar	65
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	67

I BOB. KIRISH

1.1. Dissertasiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.

Jahonda zamonaviy talablardan kelib chiqqan holda iqtisodiyotning integratsiyalashuvi sharoitida moliyaviy hisobot unifikatsiyasi, rivojlanayotgan mamlakatlarda investision muhitni yaxshilash maqsadida buhgalteriya hisobi milliy standartlarini xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish, moliyaviy hisobot konvergentsiyasi va garmonizasiyasining metodologik masalalari, moliyaviy hisobot elementlarini tasniflash, tan olish, baholash hamda hisobotlarda aks ettirish metodologiyasini takomillashtirishga yo'naltirilgan ilmiy izlanishlarga alohida e'tibor qaratilgan. Ushbu tadqiqotlar natijasida moliyaviy instrumentlar, operatsion segmentlar, qo'shma tadbirkorlik faoliyatlari natijalari, haqqoniy qiymatda baholash, shartnomalar bo'yicha tushumlarni tan olish hamda moliyaviy hisobotlarda aks ettirish, shuningdek, qo'shimcha moliyaviy hisobot masalalarini takomillashtirishga erishilgan. Lekin ushbu natijalarning barcha mamlakatlarda to'liq joriy qilinishi amalga oshirilgan emas, shuningdek, MHXSlarini qo'llash har bir mamlakatda o'ziga xos xususiyatlarni inobatga olishni ko'zda tutadi. Mamlakatimizda moliyaviy hisobotni MHXSlarga muvofiqlashtirish hamda uning me'yoriy-huquqiy asoslarini mustahkamlash borasida keng ko'lamlı ishlar olib borilib, muayyan natijalarga erishildi. Jumladan, moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish, ularni xalqaro audit standartlari asosida auditdan o'tkazish va nashr ettirish tartiblari amaliyotga joriy etildi.

Oliy ta'lim muassasalari "buhgalteriya hisobi" fanlari bo'yicha MHXSni chuqur o'rganishni nazarda tutuvchi yangilangan o'quv dasturlarini ta'lim jarayoniga joriy etishi, ushbu fanlar bo'yicha pedagog kadrlarning qayta tayyorlash MHXS bo'yicha o'qitilishini ta'minlashi hamda 2021/2022 o'quv yilidan boshlab tajriba-sinov tariqasida oliy ta'lim muassasalarida buhgalteriya hisobi fanlari, faqat xalqaro sertifikatlash doirasida tegishli sertifikatga ega bo'lgan o'qituvchilar tomonidan o'qitiladi. O'qitish, shu jumladan, interfaol usullarni qo'llagan holda o'qitish tashkil etiladi. Hozirgi kunda "1 ta xalqaro kontseptual asos, 29 ta buhgalteriya hisobi xalqaro standartlari (BHXS) va 17 ta